

grunder dette. Det vil saaledes være forbundet med stor Uleilighed for et Tjenestetjyende, der er uvant med saadanne Forhold, at være henvist til vedkommende Embedsmand, men dette er dog ikke det Væsentligste. Hvad der er langt mere væsentligt er, at Lyendet jo meget godt f. Ex. kan opfatte § 43 i Lyendeloven saaledes, at det har fuld Ret til at forlange Tjenesteforholdet hævet, men man kan ikke fordrø, at Lyendet skal have den Nætsindsigt, som man kan fordrø af Husbonden, der er ældre og mere erfaren. Lyendet kan f. Ex. meget godt staa i den Formening, at han efter Lyendeloven af 10de Mai § 43, Punkt 4, ikke faar tilstrækkelig Kost, og at han derfor har Ret til at forlade Tjenesten. Han kan ogsaa meget godt staa i den Formening, at han er bleven behandlet med Skældsord, eller hvorledes det nu hedder i Loven, og at han derfor har Ret til at forlade Tjenesten, men ved den rettlige Underjøgelse kan det da meget godt vise sig, at han i alt Fald ikke er i Stand til at bevise det. Lyendet er ikke saaledes kjendt med Formerne, og i saa Tilfælde vilde det da være haardt at lade Lyendet bøde fra 10 indtil 200 Kr. Jeg maa altsaa være af den Formening, at Lyendet ifølge dets Stilling, den Erfaring og den Dannelse, som det har — hvad jeg dog ingenlunde skal negte er gaaet fremad — paa ingen Maade er betrygget ved § 9; men i hvert Fald fordeler man ikke Sol og Vind ligelig, naar den samme Bøde af fra 10 til 200 Kr. skal gjælde saavel for Tjenestetjyendet som for Husbonden, thi det er jo klart, at Pengene i de fleste Tilfælde have en meget ulige Værdi for de to Parter. Det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (N. Jensen) syntes ikke om § 10; i dette Tilfælde er jeg af en modsat Mening end han, idet jeg, naar § 10 ændres noget, kan være tilfreds med den. Det Gæstet, som der vilde være at gjøre, var maaske at faae en Paragraf, der gjorde Lyendesager til en Art offentlige Politisager. Jeg skal strax tilføie, at, naar jeg siger dette, saa er det under den Forudsætning, at ogsaa Lyendet, i alt Fald i visse Tilfælde, faar Ret til, at disse Sager for hans Vedkommende kunne blive offentlige Politisager. Jeg tror ogsaa, at Flertallet i Andragendeudvalget ifjor udtalte sig i denne Retning. Jeg havde ønsket, at dette Udvalg var kommet til det Resultat, at Ministeriet ikke skulde tage Lyendelovgivning under Overvejelse, thi i det Stykke maa jeg være enig i, hvad der blev udtalt ifjor — jeg tror for Øvrigt ikke, at det er udtalt af Nogen i Mar —, at det, der finder Sted, ikke lader sig ændre ved Opholdsbøger, som de ærede Medlemmer for Ringkjøbing Amts 3die Valgkreds (S. Madsen) og for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) næsten syntes at sværme for. Mig forekommer det, at det vilde være en stor Byrde for de Vedkommende, desfordi de skulde læse Opholdsbøgerne omkring med sig, og hvad det angaar,

at der skal føres Tilsyn med Opholdsbøgerne eller, som de nu kaldes, Studsmaalsbøgerne, da kan man jo læse foran i enhver Studsmaalsbog. En saadan Bestemmelse har man. De skulle inden 24 Timer melde sig i Kjøbenhavn, tror jeg, det er, hos Politiasistenten, inden 4 Dage hos Præsten eller Sognekogden paa Landet under Mulkt. Bestemmelsen have vi altsaa, den fattes ikke. Jeg kan derfor ikke tro, at der i saa Henseende er Videre at gjøre. Der er vist ved Loven af 5te Mai 1875 om Tilsyn med Rejsende og Fremmede i dens § 10 skabt nogen Forvirring i Anledning af, at Sognekogden skal føre Studsmaalsbogen. Denne Bestemmelse som hovedfulds ind ved et Ændringsforslag af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), og i mine Tanker lider den af den Mangel, at det vel er bestemt for Lyendets Vedkommende, at Sognekogden skal føre Studsmaalsbogen, men hvem skal føre den for de Andre? Skal Præsten gjøre det eller skal Sognekogden føre den ogsaa for de Andre? Efter Ordlyden skulde man tro, at det fremdeles er Præsten, og at det kun er for Lyendets Vedkommende, at den skal føres af Sognekogden; men i saa Tilfælde faae vi to Bestillingsmand i Stebet for een. Jeg tror derfor, det vilde være heldigt, hvis Lovforslaget skal fremmes videre, at disse Bestemmelser komme ind i nærværende Lovforslag. Det undrer mig i Øvrigt, som jeg ogsaa udtalte ifjor, at man vil tilbageføre en Tilstand fra Christen den Femtes Dage; thi det er fra den Tid, at Bestemmelsen er tagen om, at den nye Husbond skal give Erstatning. Det undrer mig, at man vil tilbageføre denne Tilstand samtidigt med, at man ikke i andre Henseender er i Stand dertil, og jeg tror, at hele den Løst, som det ærede Medlem talte om finder Sted, er en Følge af, at Lovgivningen har løst den gamle middelalderlige Bygning, som Enevoldsmagten vel rokkede ved, men i det Væsentlige lod staa uvørt, denne gamle Bygning med sine Laug og deslige samt med sine Paabud om, at Fremmede ikke maatte opholde sig i Sognet uden at melde det til Præsten inden 24 Timer. Da havde Lyendet ret sit Hjem, der ganske vist var mere eller mindre godt, men Hver havde dog sit Hjem. Disse Forhold kunne ikke tilbageføres; den gamle Bygning er løst fra Grunden af, medens vi staa ved Opførelsen af en ny. Jeg kan være enig med det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (N. Jensen) i hans Betegnelse af Forholdet i Bønderfamilierne. Jeg tror, at enhver Bøndefamilie maa sige sig selv med Hensyn til Tjenesteforholdet, at den har en af to Veie at gaa, enten at gjøre Lyendet til et Led af sin Familie eller ogsaa at indføre Aktarbejde, hvilket jeg vilde ønske, at Bonden og i det Hele taget Landboftanden vilde indføre i højere Grad, end det nu er Tilfældet. Jeg tror, det vilde være i lige Grad velsignelsesrigt for Arbejdsgivere som for Arbeidere.